

АНОТАЦІЇ

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

Стелла Григор'єва

Інноваційна культура вчителя як педагогічний феномен

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх вчителів до інноваційної діяльності, яка розглядається з позиції феноменології. Особлива увага приділена необхідності підготовки майбутніх вчителів до інноваційної діяльності в умовах модернізації системи освіти.

Ключові слова: інноваційна педагогічна культура, інтенція, підготовка до інноваційної діяльності, інноваційний інструментарій.

Наталія Міщенко

Умови формування професійної креативності майбутніх учителів початкової школи

У статті подано теоретичний аналіз механізму формування професійної креативності майбутніх учителів. Розглянуто умови, під впливом яких креативність формується як глибинна, особистісна властивість майбутнього вчителя початкової школи.

Ключові слова: креативність, умови формування креативності, освітнє середовище, особистісно орієнтований підхід, інтерактивні методи, позитивна Я-концепція.

Ірина Онищенко

Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища

У статті проаналізовано особливості та функціональні можливості інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища, його роль у системі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Ключові слова: професійна підготовка вчителя початкових класів, інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище, інформаційно-комунікаційні технології.

ДИДАКТИКА, МЕТОДИКА, НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Володимир Глухов, Інна Дика, Андрій Дикий, Роберт Галустов

Пошук, розвиток і підтримка обдарованих і талановитих дітей – нова парадигма освіти XXI століття в Росії

У даній статті розглядаються основні проблеми в російській освіті по виявленню, розвитку і підтримці обдарованих дітей і молоді. Досліджуються основні урядові документи, спрямовані на вирішення проблем по роботі з обдарованими дітьми в освітніх установах Росії. Приводиться досвід роботи Армавірської державної академії по пошуку, розвитку і підтримці обдарованих дітей і молоді, які навчаються.

Ключові слова: пошук, розвиток, підтримка, обдаровані, талановиті, діти, молодь, парадигма, освіта.

Інна Груздова

Концептуальні підходи до формування основ музично-естетичної культури у дошкільників

У статті розкривається поняття культури особистості, з позицій культурології і філософії піддається аналіз поняття музично-естетичної культури особистості, а також представлені концептуальні підходи до формування основ музично-естетичної культури у дітей дошкільного віку.

Ключові слова: творчість, музично-естетична культура, психологія, педагогіка, аксиологічний підхід, культурологія, діяльнісний підхід.

Ірина Демченко

Алгоритм квазіпрофесійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти

Розроблено алгоритм квазіпрофесійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти на прикладі дисципліни «Дидактика інклюзивного навчання», послідовність вивчення якої відштовхується від проблеми, командної співпраці фахівців, педагогічного знання, учня, учителя, педагогічного аналізу, результату й інтерпретації.

Ключові слова: алгоритм, квазіпрофесійна підготовка, майбутній учитель початкових класів, дидактика інклюзивного навчання, інклюзивна освіта.

Алла Добридень

Методологічні аспекти навчання рухових дій учнів середнього шкільного віку

У статті розглядаються окремі методичні аспекти підготовки дітей середнього шкільного віку до рухових дій із використанням сучасних індивідуалізованих технологій навчання. Теоретично обґрунтовано сутність фізичного виховання як складової частини загальної системи освіти. Розкривається зміст фізкультурно-спортивних знань, які засвоюють учні середнього шкільного віку у процесі фізичного виховання. З'ясовується значення та роль фізичної культури у підготовці підростаючого покоління до активного, здорового способу життя та творчої професійної діяльності.

Ключові слова: фізичне виховання, фізична культура, рухові дії, технології навчання, учні середнього шкільного віку.

Юрій Ковальчук

Сучасні вимоги до формування економічних знань в учнів сільської школи у процесі технологічної підготовки

У статті охарактеризовані сучасні вимоги, які висуваються до приватних підприємців, фермерів і працівників аграрного виробництва, а також визначені перспективні напрямки здійснення технологічної підготовки учнів сільських загальноосвітніх навчальних закладів з урахуванням цих вимог.

Ключові слова: аграрне виробництво, фермерське господарство, знання, вміння, технологічна підготовка, організаційно-технічні завдання, виробнича діяльність, економічна підготовка.

Ольга Козій

Роль мотивації у формуванні образно-інтонаційних навичок студентів педагогічних коледжів

У статті розкривається значення мотивації та її роль в опануванні професійними якостями майбутніх учителів музики в процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін. Акцентується увага на важливості розвитку образно-інтонаційних навичок у сприйманні та відтворенні творів вокально-хорового мистецтва студентами педагогічних коледжів.

Ключові слова: мотивація, інтонація, образно-інтонаційні навички, студенти педагогічних коледжів.

Ірина Кучеренко

Риторизація сучасного уроку української мови: зміст і шляхи реалізації

Стаття присвячена риторичному компоненту шкільної мовної освіти в Україні XXI століття і розвитку риторичної компетентності особистості. З'ясовано основні складники риторизації навчального процесу, схарактеризовано зміст риторичної підготовки школярів основної школи (риторичні поняття, вміння і навички),

визначено вправи і форми навчально-риторичної діяльності учнів, окреслено шляхи реалізації риторичного аспекту сучасного уроку української мови.

Ключові слова: риторизація, сучасний урок української мови, риторичні поняття, риторичні вміння, риторичні й комунікативні вправи, форми навчально-риторичної діяльності учнів.

Микола Люшин

Підходи до реалізації релігієзнавчої складової змісту історії середніх віків у радянській школі

У статті аналізуються основні підходи до реалізації релігієзнавчої складової змісту історії середніх віків у радянській школі. Визначено, що з позицій сучасної методики навчання є цінними методичні підходи радянської доби до формування структури релігієзнавчого навчального змісту, етапність роботи над навчальними поняттями, внутрішньопредметні зв'язки навчального змісту в курсі історії середніх віків.

Ключові слова: зміст освіти, релігієзнавство, всесвітня історія.

Ірина Малишевська

Роль педагогічних технологій в системі корекційної освіти

У статті висвітлюється проблема підвищення ефективності процесу навчання та виховання дітей з особливими потребами. Педагогічні технології у статті розглядаються як необхідний процес удосконалення системи корекційно-педагогічного навчання дітей з обмеженими психофізичними можливостями.

Ключові слова: педагогічна технологія, корекційна технологія, дитина з обмеженими психофізичними можливостями.

Інна Нестеренко

Особливості стандарту підготовки вчителя початкових класів у Польщі

У статті досліджено зміст та структуру підготовки майбутнього вчителя початкової школи в Польщі у контексті функціонування модернізованого стандарту підготовки вчителів. Визначено основні модифікації, відображені у новому стандарті, котрі змінюють зміст польської педагогічної освіти на початковому етапі навчання.

Ключові слова: зміст педагогічної освіти, освітній стандарт, етапи підготовки майбутнього вчителя, модернізація.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ Й УЧНЯ

Оксана Авраменко

Різновікова взаємодія дошкільників – як важливий фактор їх успішної соціалізації

У статті аналізується система різновікових взаємодій в дитячому товаристві та розкриваються проблеми соціалізації дітей в дошкільному навчальному закладі. Доведено, що різновікова взаємодія є чинником, який найефективніше впливає на соціальний і психічний розвиток дитини, за умови його доцільного і цілеспрямованого включення у педагогічний процес.

Ключові слова: соціалізація, взаємодія, особистість.

Валентина Білан

Естетичні вияви корекційно-педагогічної праці дефектолога

У статті проаналізовано проблему підвищення ефективності професійної підготовки педагогів-дефектологів, визначено зміст поняття «корекційно-педагогічна робота»,

---

обґрунтована естетична сутність праці дефектолога, розкрито функції його естетотерапевтичної компетентності, а також розглянуто естетичний аспект корекційно-педагогічної технології спілкування дефектолога з дітьми з вадами у розвитку.

Ключові слова: педагог-дефектолог, естетика праці, корекційно-педагогічна робота, корекційно-педагогічна технологія, естетотерапевтична компетентність.

Світлана Горбулінська

Самостійна робота як засіб формування знань з генетики у школярів загальноосвітньої профільної школи

У статті проаналізовано організацію та планування самостійної роботи школярів профільної загальноосвітньої школи як засобу формування знань з генетики. Подано види самостійної роботи та самостійної діяльності школярів, їхнє значення для активізації пізнавальної діяльності та формування конструктивних знань, як таких, що здобуваються самостійно, виховують особисту думку, мають практичне значення. Схарактеризовано необхідність системності самостійної роботи школярів у навчально-виховному процесі, що сприяє розв'язанню основних дидактичних задач.

Ключові слова: самостійна робота, конструктивні знання, пізнавальна діяльність, формування знань.

Марина Лемещук

Сутність соціалізації дітей дошкільного віку у контексті сучасних науково-педагогічних ідей

У статті аналізується стан розробки проблеми соціалізації дошкільників у вітчизняній педагогічній науці, визначено наукові здобутки учених. Доведено, що успішній соціалізації сприяє дія таких чинників, як очікування, зміна поведінки і прагнення відповідати цим очікуванням; основними сферами соціалізації можна вважати діяльність, спілкування та самосвідомість.

Ключові слова: соціалізація, дошкільники, наукове дослідження, дисертація, адаптація.

Інна Любченко

Дошкільне дитинство – період розвитку логічного мислення

У статті розглядається формування особистості дитини, навчання дітей творчо мислити, виховання активного ставлення до здобуття знань, розвиток їх інтелектуальних і творчих здібностей, логічного мислення, моральний розвиток, патріотизм, засвоєння етичних норм – завдання, важливість яких визначається вимогами часу.

Ключові слова: дошкільне дитинство, логічне мислення, корекційно-розвивальні заняття.

Наталія П'ясецька, Марина Шпильова

Здоров'я людини як соціально-педагогічна проблема

Здоров'я людини визначається взаємодією біологічних і соціальних факторів. Розглядаючи здоров'я людини як соціально-педагогічну проблему, необхідне створення такої системи освіти, в рамках якої забезпечується реалізація базових потреб особистості. Людство, кожен індивід зокрема, прагне не тільки до якомога більшої тривалості життя, але й до більш багатого, більш якісного змісту. Здоров'я людини визначається взаємодією біологічних і соціальних факторів. Утвердження здорового способу життя підростаючого покоління сьогодні розглядається як один із пріоритетних напрямів гуманізації освіти. Реальною силою, здатною втілити це в життя школи, є вчитель, який володіє валеологічною культурою, конкретністю творчого використання її засобів, форм і методів.

Ключові слова: здоровий спосіб життя, соціально-педагогічна проблема, навчально-виховний процес.

Микола Пшеничних, Тетяна Пшеничних

Організація творчої діяльності майбутнього вчителя у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін

У статті розглядаються аспекти підготовки майбутнього вчителя, від якого потрібний досить високий творчий потенціал. Автори показують, що культура творчого розвитку особистості вчителя – складне, багаторівневе і системне утворення. Підкреслено, що викладання та зміст предметів психолого-педагогічного циклу сприяє зростанню професіоналізму знань, спілкування, забезпечує розвиток цілісної творчої особистості.

Ключові слова: творчість, підготовка майбутнього вчителя, «Я-концепція», творчий саморозвиток, психолого-педагогічні дисципліни

Валентин Тесленко

Регіональна педагогічна система розвитку обдарованих учнів

У статті здійснено загальний аналіз регіональної педагогічної системи розвитку обдарованості та організації процесу розвитку обдарованих дітей у рамках цієї системи. Підсумовується, що розробка та впровадження регіональних педагогічних систем розвитку обдарованості об'єктивно надає додаткові суттєві можливості створення сприятливих умов щодо системного, послідовного й ефективного розвитку та подальшої самореалізації будь-якої обдарованої дитини.

Ключові слова: обдарованість, регіональна педагогічна система, цілеспрямованість, критерії ефективності, виявлення, облік, педагогічне супроводження та підтримка, принципи.

ВИХОВНА РОБОТА

Інна Бабій

Технологія морального виховання старших дошкільників засобами народної педагогіки

У статті розкрито технологію морального виховання старших дошкільників засобами народної педагогіки, виокремлено найефективніші шляхи використання елементів народної педагогіки для розробки і впровадження цілісного і послідовного змісту діяльності вихователя з метою формування морального обличчя сучасного дошкільника.

Ключові слова: моральне виховання, народна педагогіка, старші дошкільники.

Лариса Гаращенко

Здоров'язбереження у фізичному вихованні дітей дошкільного віку: досвід історико-педагогічного дослідження

У статті розкрито розвиток методики фізичного виховання дітей дошкільного віку другої половини ХХ століття. Проаналізовано спеціальні дослідження, наукові праці, що проводилися з проблеми здоров'язбереження у фізичному вихованні дітей дошкільного віку означеного періоду та їх вплив на виховний процес у сучасному дошкільному навчальному закладі.

Ключові слова: діти дошкільного віку, здоров'язбереження, фізичне виховання, фізкультурно-оздоровча діяльність.

Юлія Кулінка

Використання ідей Я. А. Коменського в організації процесу превентивного виховання учнів

У статті представлено аналіз поглядів чеського педагога Я. А. Коменського на організацію процесу превентивного виховання учнів; обґрунтовано мету виховання,

впровадження ідей Я. А. Коменського щодо морально-гуманістичного виховання та дисциплінованості в практику роботи сучасної школи.

Ключові слова: мета виховання, дисциплінованість, моральність, материнська школа, підготовка вихователя, гуманістичні погляди на виховання, педагогіка гуманізму.

Надія Рогальська

Основні напрями морального виховання дітей в етнопедагогіці українського народу
У статті висвітлюється проблема морального виховання дітей і молоді на засадах етнопедагогічних надбань народу. Автор на засадах історико-педагогічного пошуку і ретроспективного аналізу вивчає надбання української етнопедагогіки в галузі морального виховання дітей та узагальнює його для використання в період національного відродження освітніх інституцій.

Ключові слова: етнопедагогіка, народ, національне відродження, моральне виховання.

Василь Семенчук

Поетика українського музичного фольклору як засіб виховання національно-мовної особистості

У статті розглядається традиційна пісня як складова усної народної творчості, яка є засобом узагальнення життєвого досвіду народу, втіленням народної мудрості та світогляду, а також як джерело образної мови та основа виховання національно-мовної особистості.

Ключові слова: український фольклор, обрядність, народна пісня, національно-мовне виховання.

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Юлія Бабак

Внесок Б. Мітюрова у вивчення спадщини Я. А. Коменського

У статті розкрито внесок відомого українського вченого Бориса Никифоровича Мітюрова у вивчення спадщини Яна Амоса Коменського, зокрема проаналізовано дослідження вченого щодо впливу досвіду братських шкіл на становлення педагогічних поглядів чеського педагога.

Ключові слова: Борис Мітюров, Ян Амос Коменський, педагогічна спадщина, педагогічні ідеї, педагогічна система, братські школи.

Анастасія Баранова

Формування інтересу школярів до навчання у вітчизняній педагогічній науці початку ХХ століття

У статті проаналізовано формування інтересу школярів до навчання у вітчизняній педагогічній науці з урахуванням державної освітньої політики початку ХХ століття. Визначено основні передумови розвитку проблеми інтересу до навчання, погляди педагогів і вчених на означену проблему. Автор акцентує увагу на поступовому розвитку проблеми інтересу до навчання в зазначений період на основі окреслених передумов розвитку зазначеної проблеми. Стаття розкриває актуальність досліджуваного періоду у сучасному освітньому просторі України.

Ключові слова: передумови; інтерес до навчання; радянська доба; початкова освіта.

Ольга Бойко

Організаційний етап ліквідації неписьменності (1919–1922 роки ХХ ст.)

У статті розглядаються особливості організації навчального процесу на початковому етапі ліквідації неписьменності, а саме 1919–1922 роки ХХ століття.

Зокрема, досліджувалися особливості становлення та причини виникнення процесу ліквідації неписьменності. Також автор розкриває зміст ключових понять досліджуваної теми.

Ключові слова: ліквідація неписьменності, лікпункт, лікнеп, школи для неписьменних та малописьменних, навчання грамоти.

Світлана Драновська

Історія України у змісті шкільних програм з історії (кінець 50–70-х рр. ХХ ст.)

У статті здійснено аналіз змісту історії України у шкільних програмах з історії кінця 50–70 років ХХ ст. З'ясовано, що у досліджуваній період відбувалися кількісні та якісні зміни у становленні національного компоненту у шкільних програмах з історії. Якщо у шкільних програмах кінця 50-х – початку 60-х років історія України вивчалася лише для кращого розуміння загальних явищ і закономірностей, то в другій половині 60–70-х рр. вона була представлена самостійними темами, які мали загальноісторичне значення.

Ключові слова: шкільна програма з історії, зміст історії України у програмах, загальноосвітня школа.

Валентина Коваль

Історія становлення та розвитку мовної освіти і науки

У статті окреслюється історичний аспект розвитку професійної педагогічної освіти в Україні. Ретроспективний аналіз допомагає зрозуміти особливості вітчизняної просвітницької традиції і створює передумови для оцінки професійної якості учителя-філолога.

Ключові слова: професійна підготовка, християнські школи та монастирі, система шкільництва, професійна діяльність, принцип природовідповідності, професійна компетентність.

Ольга Кочерга

Проблема відповідальності вчителя у педагогічній спадщині Я. А. Коменського

У статті здійснено аналіз концептуальних засад проблеми особистості вчителя та його відповідальності як важливої професійної якості у педагогічній спадщині Я. А. Коменського через призму вимог сучасного динамічного суспільства. Автор переконливо доводить актуальність ідей чеського педагога у системі професійної підготовки сучасного вчителя.

Ключові слова: особистість, учитель, педагогічна спадщина, відповідальність, професійні вимоги, професійна підготовка.

Костянтин Мазур

Порівняльний аналіз педагогічних ідей Яна Амоса Коменського та Василя Сухомлинського

У статті проаналізовано праці двох видатних педагогів: Я. А. Коменського та В. О. Сухомлинського. Здійснено порівняльний аналіз різноманітних проблем виховання: морального, громадянського і естетичного виховання, формування світогляду, всебічного гармонійного розвитку тощо. Охарактеризовано з точки зору компаративістики заохочення та покарання як методи виховання. Закцентовано увагу на тому, що Ян Амос Коменський переважно був теоретиком, а Василь Олександрович Сухомлинський всі свої ідеї одразу впроваджував у практику загальноосвітнього закладу.

Ключові слова: Я. А. Коменський, О. В. Сухомлинський, ідеї виховання, заохочення, покарання.

Юрій Олексін

Психолого-педагогічні засади диференціації навчання старшокласників у радянській педагогіці 70-х рр.

Автор аналізує психологічні і педагогічні засади диференціації навчання старшокласників у радянській педагогіці 70-х років. Наголошується, що головною метою диференціації навчання було подолання протиріччя між єдиним усередненим підходом до всіх учнів й індивідуальністю кожної дитини. Зроблено висновок про те, що здобутки радянських педагогів і психологів 70-х рр. у диференціації навчання учнів стали міцним підґрунтям для подальшого розвитку теорії диференційованого навчання у 80-х рр. Отримані в 70-і роки наукові результати мають значний науково-педагогічний потенціал для сучасних дослідників.

Ключові слова: диференціація, індивідуалізація.

Ірина Остапівська

Використання педагогічної спадщини Яна Амоса Коменського у виховній діяльності Пласту

У статті досліджено сучасний стан впливу дитячих та молодіжних громадських організацій на виховання дітей та молоді, їх внесок у формування нового покоління громадян, які здатні ефективно соціалізуватися в умовах інформаційного суспільства та загальної глобалізації (на прикладі Національної скаутської організації України – Пласт). Проаналізовано окремі аспекти педагогічного доробку Яна Амоса Коменського у контексті предмету дослідження та їх актуальність в умовах сучасного суспільства. Розглянуто взаємозв'язки педагогічних ідей Коменського із виховною діяльністю Пласту та їх актуальність у сучасних суспільних, політичних, економічних і культурних реаліях України.

Ключові слова: педагогіка, виховання, навчання, Ян Амос Коменський, дитячі громадські організації, скаутинг, Пласт, громадянське виховання, соціалізація.

Олена Павлюк

Підходи до організації шкільної освіти в Україні в другій половині ХХ століття

Висвітлені підходи до організації шкільної освіти в Україні в другій половині ХХ століття. Так, в 50-х роках ХХ століття всі зміни відбувалися відповідно завдань та змісту шкільної освіти. Принцип політехнізму вимагав підсилення зв'язку теорії з практикою в організації, формах та методах навчання. Характерною рисою й особливістю першої половини 60-х років є здійснення тісного поєднання теоретичного та практичного навчання. У 70-х роках ХХ століття значна увага приділялася організації самостійної роботи учнів, найбільш сприятливі умови для якої створювалися у ході виконання творчих завдань. Провідною тенденцією 80-х років ХХ століття, зумовленою науково-технічним прогресом, було підвищення ролі праці творчого характеру. Реформа 90-х років внесла свої корективи у весь процес шкільної освіти, змінила філософію навчання, яка полягала в гуманітаризації, диференціації та інноватизації вивчення шкільних дисциплін.

Ключові слова: шкільна освіта, зміст освіти, урок, особистість.

Тарас Савшак

До питання методики викладання історії в українських гімназіях Галичини в середині XIX – на початку XX ст.

У статті висвітлено методику викладання історії в українських гімназіях Галичини в середині XIX – на початку XX ст. Розглянуто історико-культурні обставини розвитку освіти в Галичині у 60-і роки XIX ст. – 30-і роки XX ст. Проаналізовано нову програму з історії для восьмирічних навчальних закладів, яка була введена Законом про освіту в кінці XIX ст. Розкрито історичний зміст програми, який включав спочатку елементарний курс, а пізніше – систематичний. Обґрунтовано добір форм та методів навчання історії дітей в українських навчальних закладах того часу. Окреслено головний аспект вивчення історії – процесуальний, оскільки історичні явища та факти краще вивчати в історичному процесі.

Ключові слова: Галичина, історія, гімназія, учні, вчитель, програма, підручник, інструкція, рекомендації, зміст, методи, форми, навчання, викладання, розвиток, виховання, процесуальний аспект, процес.

Світлана Саяпіна

«Материнська школа» Я. Коменського як програма цілей навчання й виховання дітей дошкільного віку

У статті розглянуто погляди засновника педагогіки нового часу Яна Амоса Коменського, який зробив значний внесок у розвиток теорії та практики дошкільного навчання й виховання. Це характеристика змісту «Материнської школи» стала першою у світі програмою виховання й навчання дітей дошкільного віку.

Ключові слова: дошкільне виховання, материнська школа, розвиток мови, підготовка до школи.

Юлія Семенова

Особливості організації соціального виховання дітей в Україні в 50–80-х роках XX століття

У статті проаналізовано забезпечення соціального виховання дітей в дошкільних закладах в 50–80-х роках XX століття, розглянуто діяльність позашкільних дитячих установ та основні форми шефської роботи, розкриті особливості роботи з важковиховуваними дітьми, окреслені основні завдання спеціальних навчально-виховних установ, простежено особливості роботи опорних пунктів охорони правопорядку та інспекцій у справах неповнолітніх.

Ключові слова: соціальне виховання, діти, важковиховувані діти, діти-сироти, шефська робота, система дошкільних установ, інспекції у справах неповнолітніх.

Жанна Стельмашук

Проблема шкільної дисципліни у педагогічній спадщині Я. А. Коменського

У статті здійснюється цілісний аналіз педагогічної спадщини Я. А. Коменського з проблеми формування шкільної дисципліни. Виокремлені вимоги до дисциплінованості учнів; розкриті принципи і методи формування дисциплінованості особистості в колективі.

Ключові слова: дисципліна, дисциплінованість, особистість, навчальний процес, заохочення, покарання, педагогічна спадщина.

ОСВІТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Ігор Андрощук

Проблеми здійснення моніторингу в навчальних закладах

У статті обґрунтовано основні проблеми, як виникають в процесі здійснення моніторингу. Проаналізовано основні підходи до поняття «моніторинг» та категорій об'єктів, відкритих для моніторингових процедур. Визначено основні групи результатів освіти та вимоги до їх фіксування. Обґрунтовано основні етапи проведення моніторингу та означено базові складові системи індикаторів моніторингових досліджень.

Ключові слова: моніторинг, якість освіти, етапи здійснення моніторингу, вимірювання, індикатори.

Алла Зиммельдінова, Іван Кутняк, Галина Філь

Внесок Яна Амоса Коменського у розвиток сучасних освітніх закладів України

У статті висвітлюється вклад Яна Амоса Коменського в розвиток освітніх закладів України: дитячих дошкільних навчальних закладів, загальноосвітньої школи I–III ступенів та вищої школи. Розкривається зміст освіти в програмах та підручниках для дітей різного вікового цензу, де пропонується вивчення навколишнього світу через малюнки та рідну мову. Розглядається теорія та методика навчання, виховання, розвитку дітей дошкільного й шкільного віку. При цьому визначається мета, зміст, основні засоби і методи роботи з дітьми дошкільного й шкільного віку. Визначається нова методика навчання предметів загальноосвітньої школи, яка значно полегшує цей процес. Обґрунтовуються освітні ідеї педагога, які й сьогодні є актуальними.

Ключові слова: внесок, розвиток, сучасний дитячий навчальний заклад, загальноосвітня школа, вища школа, педагогічні ідеї, погляди, зміст, програма, підручники, навколишній, світ, теорія, методика, засоби, актуальність.